

ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

46.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 8-го Іюня — 1837 — Wilno. Втorek. 8-го Czerwca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 31-го Мая.

15-го Мая, въ семь часовъ утра, Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ изволилъ отправиться изъ Костромы по тракту на Вятку. Живописные виды по многимъ мѣстамъ вокругъ дороги, новая природа и другой бытъ жителей, во многомъ отличный отъ того, что Его Высочество видѣлъ въ странахъ предволжскихъ, занимали постоянно вниманіе и любопытство Государя Наслѣдника. Первый ночлежь отъ Костромы былъ въ Макарьевѣ на Унжѣ, куда Великій Князь прибылъ въ десятомъ часу вечера, и не заѣзжая въ квартиру, молился въ монастырь Св. Макарія Желтоводскаго, къ которому, за 217 лѣтъ предъ симъ, приходилъ на поклоненіе знаменитый предокъ Цесаревича, Царь Михаилъ Феодоровичъ.

На другой день, въ Воскресенье 16-го Мая, Его Высочество, отслушавъ въ соборной церкви божественную литургію, отправился въ дальнѣйшій путь, и вездѣ встрѣчаемъ и сопровождаемъ былъ по прежнему, съ изъявленіями восторга и преданности.

Второй ночлежь имѣлъ Великій Князь на берегахъ рѣки Ветлуги, во вновь устроенной усадьбѣ помѣщицы Жадорской, между станціями Дюковой и Ильинской.

17-го числа, въ семь часовъ утра, пустившись въ путь, Его Высочество выѣхалъ изъ Костромской губерніи, проѣхалъ около ста верстъ по Никольскому узду Вологодской губерніи, и въ осьмомъ часу вечера, вступилъ въ предѣлы Вятской губерніи; въ третьемъ часу ночи, Государь Наслѣдникъ изволилъ остановиться въ городѣ Орловѣ до утра, для отдохновенія. Впрочемъ, Его Высочество во все время путешествія, благодаря Всевышняго, находился въ вожделѣнномъ здравіи.

18-го Мая въ десять часовъ, Государь Наслѣдникъ, помолвившись въ соборномъ храмѣ, и обозрѣвши Орловъ, изволилъ отправиться въ Вятку, куда и прибылъ въ три часа по полудни, и встрѣченъ былъ Епископомъ Ниломъ въ соборной церкви. Въ тотъ же день, послѣ обѣда, Его Высочество удостоилъ своимъ посѣщеніемъ выставку ремесленныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, а въ десять часовъ, изволилъ быть на балѣ, данномъ Вятскимъ купеческимъ обществомъ въ честь Высокаго Путешественника.

19-го числа, по принятіи всѣхъ значительнѣйшихъ чиновниковъ губерніи, почетнаго духовенства и купечества, Его Высочество изволилъ обозрѣвать монастырь, Гимназію, заведенія Приказа Общественнаго Призрѣнія, Училище дѣтей Канцелярскихъ служителей, пожарную команду и тюремный замокъ.

Къ обѣденному столу Его Высочества приглашены были, кромѣ Преосвященнаго Епископа Нила и Вятскаго Гражданскаго Губернатора, нѣкоторые изъ почетнѣйшихъ чиновниковъ и Градской Глава.

Послѣдній вечеръ пребыванія Великаго Князя въ Вяткѣ заключился катаньемъ по рѣкѣ Вяткѣ, до мѣста древняго Хлынова. (С. П.)

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 31-go Maja.

Dnia 15-go Maja, o godzinie siódmej rano, Jego Cesarska Wysokość wyjechał z Kostromy, traktem do Wiatki. Malownicze widoki w wielu miejscach po drodze, odrodzona natura i inny byt mieszkańców, z wielu względów różniący się od tego, jaki Cesarzewicz spotykał w stronach przedwołgskich, ciągle podsycały uwagę i ciekawość Jego Cesarskiej Wysokości. Pierwszy nocleg od Kostromy, był w Makarjewie nad Unżą, gdzie WIELKI CHIĄŻE stanął o godzinie 9-tej wieczorem, i nie zajeżdżając na kwatery, modlił się w klasztorze Sw. Makarego Żołtowodzkiego, dokąd przed 217 laty, przychodził dla złożenia czci znamienity przodek Cesarzewicza, Car Michał Feodorowicz.

Nazajutrz, w niedzielę, 16-go Maja, Jego Wysokość, wysłuchawszy w Sobornej cerkwi Mszy Świętej, puścił się w dalszą drogę i wszędzie był witany i przeprowadzany, jak dotąd, oznakami zapału i przywiązania.

Drugi nocleg WIELKIEGO CHIĄŻA był na brzegach rzeki Wietlugi, w nowo wybudowanym wiejskim mieszkaniu obywatelki Żadowskiej, między stacyami Diukowską i Iljińską.

Dnia 17-go, o godzinie siódmej zrana puściwszy się w drogę, Jego Wysokość wyjechał z Gubernii Kostromskiej, przejechał około sta wiorst w powiecie Nikolskim, Gubernii Wołogodzkiej, i o godzinie 8-mey wieczorem znalazł się w granicach Gubernii Wiatskiej; o godzinie 3-ciej w nocy Cesarzewicz zatrzymał się dla odpoczynku do rana, w mieście Orłowie. Zresztą, Jego Wysokość w całym ciągu podróży, dzięki Najwyższemu, używał pożądanego zdrowia.

Dnia 18-go o godzinie 10-tej zrana, NASTĘPCA, pomodliwszy się w Soborze i obejrawszy Orłow, odjechał do Wiatki, dokąd przybył o godzinie 3-ciej po południu i spotkany był w Sobornej cerkwi od Biskupa Nila. Tegoż dnia po obiedzie, Jego Cesarska Wysokość raczył odwiedzić wystawę rzemieślniczych i rękodzielniczych wyrobów, a o godzinie 10-tej wieczorem, raczył być na balu, danym dla uczczenia Wysokiego Gościa, przez kupców Wiatskich.

Dnia 19-go, po przyjęciu wszystkich znakomitszych Urzędników Gubernii, wyższego Duchowieństwa i stanu kupieckiego, Cesarzewicz Jego Mość oglądał Monastéra, Gimnazyum, zakłady Izby Powszechnego Opatrzienia, szkołę dzieci służących Kancellaryjnych, Komendę ogniową i zamek więzienia.

Do obiadu Jego Wysokości wezwani byli, oprócz Przenaywielebniejszego Biskupa Nila i Cywilnego Wiatskiego Gubernatora, niektórzy znakomitsi Urzędnicy i Głowa miasta.

Ostatni wieczor pobytu NASTĘPCY w Wiatce, zakończył się przejażdżką po rzece Wiatce, do miejsca dawnego Chłynowa. (P. P.)

— Высочайшимъ Указомъ Его Императорскаго Величества отъ 21-го Мая, даннымъ Правительствующему Сенату; Дѣйствительному Тайному Советнику *Родофиникину* поручено управлять Министерствомъ Иностранныхъ Дѣлъ, во время отсутствія Вице-Канцлера Графа *Нессельроде*.

— Лордъ *Дургалъ*, Чрезвычайный Посолъ и Уполномоченный Министръ Короля Великобританскаго при Императорско-Россійскомъ Дворѣ, отправился въ отпускъ въ Англію; на пароходѣ Императорскаго флота *Ижора* въ Стокгольмъ.

— Ново-Россійскій и Бессарабскій Генераль-Губернаторъ Графъ *Воронцовъ*, прибылъ въ С. Петербургъ. (*J. de S. P.*)

— Высочайшею Грамотою, 17-го Апрѣля, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена *Св. Анны 1-й степени*, Старшій чиновникъ I-го Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, Дѣйствительный Статскій Советникъ *Ханниковъ*.

— Командиръ корвета *Пендераклія*, 41-го Флотскаго экипажа Капитанъ-Лейтенантъ *Власевъ 1-й*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена *Св. Анны второй степени*, Императорскою Короною украшеннаго, въ награду отличнаго усердія и расторопности, оказанныхъ имъ во время свирѣпствованія въ Буюкдѣрѣ, въ Январѣ сего года, чумы.

— Государь Императоръ, по всеподданнѣйшему докладу Г. Синодальнаго Оберъ-Прокурора, Высочайше повелѣть соизволилъ: по случаю увольненія Преосвященнаго Тверскаго Архіепископа Григорія во ввѣренную ему Епархію, вызвать сюда для присутствованія въ Святѣйшемъ Синодѣ Преосвященнаго Псковскаго, Архіепископа *Нафанаила*, срокомъ на одинъ годъ, выдавъ ему изъ казны, сверхъ прогонныхъ денегъ, три тысячи рублей на подъемъ и обзаведеніе.

— Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія отношеніемъ отъ 17-го сего Апрѣля сообщилъ Г. Министру Юстиціи о воспоследовавшемъ Высочайшемъ соизволеніи на учрежденіе въ Кіевѣ при Университетѣ Св. Владиміра Ценсурнаго Комитета и утвержденія штата оного.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано тако:

Въ С. Петербургѣ,
Апрѣля 9 дня 1837 года. „Быть по сему.“

ШТАТЪ КІЕВСКАГО ЦЕНСУРНАГО КОМИТЕТА.

	Одному.	Итого
Двумъ Ценсорамъ изъ Профессоровъ Университетскихъ прибавочнаго жалованья	1,000 р.	2,000 р.
Цензору для Еврейскихъ книгъ Секретарю изъ Адъюнктовъ или вообще изъ чиновниковъ подвѣдомыхъ Попечителю прибавочнаго жалованья	1,600 —	1,600 —
На Канцелярію	600 —	600 —
Итого	— —	1,000 —
		5,200 р.

На подлинномъ подписаль: Министръ Народнаго Просвѣщенія *Сергій Уваровъ*.

— Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія отношеніемъ отъ 29 минувшаго Апрѣля сообщилъ ему Г. Министру Юстиціи, что Государь Императоръ, по внесенной имъ въ Комитетъ Г. Министровъ запискѣ, Высочайше соизволилъ на положеніе оного Комитета о назначеніи при Канцеляріи Главнаго Управленія Ценсуры Секретаря, который, съ жалованьемъ по 1,500 рублей въ годъ, состоялъ бы въ VIII разрядѣ росписаній должностей и мундировъ, а по росписанію пенсіонныхъ окладовъ отнесенъ былъ къ 6-му разряду.

— Государственный Советъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ возникшій изъ производившагося въ Правительствующемъ Сенатѣ частнаго дѣла вопросъ, о силѣ 111 статьи Свода Зах. Угол. (въ продолженіи) относительно ссылки въ Сибирь подсудимыхъ, неодобренныхъ въ повальномъ обыскѣ и не взятыхъ никѣмъ на поруки, мнѣніемъ положили: статью сію, въ предупрежденіе на будущее время разнообразнаго примѣненія оной, — замѣнить слѣдующею: „если подсудимый оговоренный въ преступленіи, или въ участіи съ преступникомъ, при повальномъ обыскѣ не одобренъ и по суду хотя совершенно не уличенъ, но признанъ подозрительнымъ; то оставленіе его въ мѣстѣ жительства, или выселеніе съ оного, зависитъ отъ большинства голосовъ того общества, къ которому онъ принадлежитъ, такимъ образомъ, что когда не менѣе двухъ третей голосовъ всего общества не согласятся о-

— Przez NAYWYŻSZY Ukaz JEGO CESARSKIEY MOŚCI, datowany 21 Maja, dany Rządzącemu Senatowi, Rzeczywisty Radzca Tainy *Rodofinikin* otrzymał poruczenie sprawować Ministerjum stosunków zewnetrznych, przez czas niebytności Vice Kanclerza Hrabiego *Nesselrode*.

— Lord *Durham*, Poseł Nadzwyczajny i Pełnomocny N. Kr. Jmci Brytanii W. przy CESARSKIM Dworze, jadąc na urlop do Anglii, udał się na statku parowym marynarki CESARSKIEY *Iżora* do *Stockholmu*.

— Hrabia *Woroncow* Gubernator Jeneralny Nowo-Rossyyski i Bessarabski, przybył do St.-Petersburga.

(*J. d. S. P.*)

— Przez NAYWYŻSZY Dyplomata, 17-go Kwietnia, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem *Orderu Sw. Anny 1-go stopnia*, Starszy Urzędnik I-go Oddziału Własney JEGO CESARSKIEY MOŚCI Kancellaryi, Rzeczywisty Radzca Stanu *Chanykow*.

— Dowódzca korwety *Penderaklia*, 41-go ekipażu Floty Kapitan-Porucznik *Włajew 1-szy*, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem *Orderu Sw. Anny drugiego stopnia Cesarzką Koroną ozdobionego*, w nagrodę odznaczającey się gorliwością i roztropnością, okazanych przezeń w czasie grassowania w Styczniu tegoż roku w Bujukdere morowego powietrza.

— Cesarz JEGO MOŚĆ, po nayuniższém przełożeniu P. Synodalnego Ober-Prokurora, NAYWYŻEY rozkazać raczył: z okoliczności uwolnienia Przenaywielebniejszego Twerskiego Arcybiskupa Grzegorza do powierzoney mu Dyecezyi, wezwać tu dla zasiadania w Nayświętszym Synodzie Przenaywielebniejszego Pskowskiego Arcybiskupa *Natanaela*, na jednoroczny termin, wydawszy mu ze skarbu, oprócz pieniędzy probonnych, trzy tysiące rubli na podróż i pierwsze zaopatrzenie.

— Pan Minister Narodowego Oświecenia przez odniesienie się pod dniem 17 ter. Kwietnia komunikował P. Ministrowi Sprawiedliwości o nastalém NAYWYŻSZYM zezwoleniu na ustanowienie w Kijowie przy Uniwersytecie Sw. Włodzimierza Komitetu Cenzurnego i o utwierdzeniu jego etatu.

Na autentyku Własną JEGO CESARSKIEY MOŚCI ręką napisano tak:

W St. Petersburgu,
9-go Kwietnia 1837 roku. „Ma być podług tego.“

ETAТ КІІОВСКОГО ЦЕНЗУРНОГО КОМИТЕТУ.

	JEDNEMU.	W OGÓLE.
Dwóm Cenzorom z Professorów Uniwersytetu dodatkowej pensyi	1,000 r.	2,000 r.
Cenzorowi ksiąg hebrajskich	1,600 —	1,600 —
Sekretarzowi z Adjuktów lub w ogólnosci z urzędników zostających pod wiedzą Kuratora, dodatkowej płacy	600 —	600 —
Na Kancellaryę	— —	1,000 —
W ogóle	— —	5,200 r.

Autentyk podpisał: Minister Narodowego Oświecenia *Sergiusz Uwarow*.

— P. Minister Narodowego Oświecenia przez odniesienie się pod dniem 29 zeszłego Kwietnia, udzielił wiadomości, że CESARZ JEGO MOŚĆ, po wniesioney przezeń do Komitetu PP. Ministrów zapisce, NAYWYŻEY zezwolił na postanowienie tego Komitetu o naznaczeniu przy Kancellaryi Głównego Zarządu Cenzury Sekretarza, który, pobierając płacę po 1,500 rubli rocznie, ma zostawać w VIII rzędzie rozpisanія obowiązków i mundurów, a podług rozpisanія wyznaczeń pensyi, ma być odniesiony do 6-go rzędu.

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy wynikię z toczącey się w Rządzącym Senacie prywatney sprawy zapytanie, o mocy 111 artyku. Połączenia Praw Kryminalnych (w dalszym ciągu) względnie zestania na Szyberę podsądnych, nie uniewinnionych przez powalny obysk, i nie wziętych przez nikogo na porękę, przez opinię postanowiła: artykuł ten, dla zapobieżenia na czas przyszły niejednostaynemu jego zastosowaniu, zamienić następującym: „Jeżeli podsądny, pomówiony o występęk, albo o uczęstnictwo z przestępcą, na powalnym obysku nie został uniewinnionym, i lubo przez Sąd zupełnie nie przekonany, został jednak za podeyrzanego uznany; tedy zostawienie go na miejscu zamieszkania, lub wysłanie z niego, zależy od większości głosów tej gminy, do której on należy, w ten sposób, iż jeżeli nie mniej dwóch trzecich głosów całej gminy nie zgodzą się zostawić go na miejscu i bę-

ставить его на мѣстѣ и потребуютъ его удаленія, тогда, не смотря уже, на одобреніе меньшаго числа, онъ отсылается на жить вѣ Сибирь. На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему*“ Вѣ Санктпетербургѣ, 17 Марта 1837 года. (Опуб. Пр. Сен. Мая 4 дня 1837 года.)

— Правительствующій Сенатъ слушали: *во-первыхъ*, предложенное Г. Тайнымъ Советникомъ, Министромъ Юстиціи и Кавалеромъ Дмитриемъ Васильевичемъ Дашковымъ мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ вѣ Департаментъ Экономіи и вѣ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Правительствующаго Сената 1-го Департамента объ оставленіи вѣ числѣ оброчныхъ казенныхъ статей мельницъ, вѣ дачахъ казенныхъ селеній состоящихъ, и съ одной стороны признавая заключеніе Правительствующаго Сената само по себѣ правильнымъ, а съ другой принимая вѣ соображеніе и личный отзывъ докладывающаго Государю Императору по дѣламъ V-го Отдѣленія Собственной Его Величества Канцеляріи Генералъ-Адъютанта Киселева, что относительно казенныхъ оброчныхъ статей вообще, нерозданныхъ еще вѣ надѣленіе крестьянамъ, имѣется нынѣ вѣ виду особое предположеніе, *положилъ*: настоящій докладъ Правительствующаго Сената утвердить. На ономъ мнѣніи написано: Его Императорское Величество послѣдовавшее мнѣніе вѣ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по дѣлу объ оставленіи вѣ числѣ оброчныхъ казенныхъ статей мельницъ вѣ дачахъ казенныхъ селеній состоящихъ, Высочайше утвердить соизволивъ и повелѣвъ исполнить. Подписалъ: *Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосилцовъ*. 16-го Апрѣля 1837 года. *Во-вторыхъ*, представленную къ-сему справку, изъ коей значить, что Правительствующій Сенатъ по рассмотрѣніи дѣла по прошенію Тамбовской губерніи Спасскаго уѣзда села Потьмы и деревень Покасѣ и Свинолуповки отъ казенныхъ поселянъ повѣреннаго Григорія Васильева, объ отдачѣ имъ во владѣніе по землѣ, съ исключеніемъ изъ оброка, двухъ мельницъ, вѣ дачахъ ихъ состоящихъ; убѣждаясь выведенными Г. Министромъ Финансовъ причинами, по которымъ вѣ настоящее время не можетъ быть возобновлено дѣйствіе Высочайше подтвержденныхъ докладомъ 11-го Ноября 1797 и 7-го Августа 1801 годовъ, объ отдачѣ казеннымъ поселянамъ безъ всякаго вѣ казну платежа, тѣхъ оброчныхъ мельницъ, которыя состоятъ на принадлежащихъ казеннымъ селеніямъ земляхъ, согласно мнѣнію его Г. Министра, 8-го Октября 1836 года опредѣлилъ: мельницы вѣ дачахъ казенныхъ селеній состоящія и отъ казны вѣ оброчное содержаніе отдаваемыя, оставя по прежнему вѣ числѣ казенныхъ оброчныхъ статей, казеннымъ поселянамъ по землямъ во владѣніе не отдавать. На приведеніе чего вѣ исполненіе и испрашивалъ Высочайшаго разрѣшенія всеподданнѣйшимъ докладомъ. (Опуб. Пр. Сен. Мая 12 дня 1837 года.) (С. В.)

— По Высочайшему соизволенію, съ первыхъ чиселъ Мая мѣсяца текущаго года учреждается ходъ новой экстра-почты между Варшавою и Одессою, для ускоренія почтовыхъ сношеній Варшавы съ Одессою, Бердичевомъ, Житомиромъ, Москвою и Кіевомъ. (К. Г.)

— Вѣ Дерптскомъ журналѣ *Das Inland* напечатана слѣдующая статья: „Во многихъ иностранныхъ газетахъ замѣчаютъ, что Ліонъ былъ донынѣ совершенно пощаженъ холерою, и что тамъ никто не захворалъ грипомъ, свирѣпствовавшимъ вѣ окрестностяхъ этого города. Провидѣніе одарило и Курляндію такимъ здоровымъ городомъ. То самое, что говорятъ о Ліонѣ во Франціи, замѣнивъ гриль другими болезнями, можно сказать о нашемъ приморскомъ городѣ Виндавъ. Во время свирѣпствованія холеры, туда удалились жители Курляндіи, страшившіеся этой эпидеміи. Всѣ наши географы признаютъ преимущество этого города вѣ отношеніи здоровья его жителей. Они увѣряютъ, что вѣ Виндавъ не только не нажилъ ни одинъ врачъ, но и не получаетъ отъ своей практики достаточныхъ средствъ къ пропитанію, тогда какъ города и мѣстечки, гораздо менѣ Виндавы, доставляютъ хорошее содержаніе одному и даже двумъ врачамъ. Что же причину такого необыкновеннаго качества Виндавы?— Конечно, не образъ жизни жителей, не отличающійся ничѣмъ отъ прочихъ городовъ Курляндіи, и не близость моря, потому что на морскомъ берегу находятся и другіе города, которые, однакоже, не могутъ похвалиться такимъ же цѣлебнымъ свойствомъ. Ліонъ городъ не приморскій, а, напротивъ того, находится почти вѣ срединѣ Франціи. Причиною тому, вѣроятно, большаа или меньшаа возвышенность надъ уровнемъ мо-

да потребовали его oddalenia, вѣ о́вчзас, не зва́зжа́ю уже́ на uniewinnienie mniejszej liczby, wysłáła się on na mieszkanie do Syberyi. Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano: „*Ma być podług tego*.“ W St. Petersburgu, 17-go Marca 1837 roku. (Opubl. przez Rz. Senat 4 Maja 1837 roku.)

— Rządzący Senat słuchali: *naprzód*, podanej przez P. Radcę Taynego, Ministra Sprawiedliwości i Kawalera Dymitra Wasiljewicza Daszkowa opinii Rady Państwa, następującego brzmienia: Rada Państwa, na Departamentcie Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Rządzącego Senatowi 1-go Departamentu o zostawieniu młynów w liczbie czynszowych skarbowych artykułów, w obrębach skarbowych wsi zostających, i z jednej strony uznając wnioszek Rządzącego Senatowi sam z siebie za zgodny z prawidłami, a z drugiej, porównyując osobistą odezwę czyniącego przełożenie CESARZOWI Jego Mości w sprawach V-go Oddziału Własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancelaryi Jenerał-Adjutanta Kisieleva, że względnie skarbowych czynszowych artykułów w ogólności, nie rozdanych jeszcze na własność włościanom, ma się teraz na względzie osobne postanowienie, *zamierzyla*: niniejsze przełożenie Rządzącego Senatowi utwierdzić. Na tey opinii napisano: JEHO CESARSKA MOŚĆ nastafą opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa w rzeczy o zostawieniu młynów w liczbie czynszowych skarbowych artykułów w obrębach skarbowych wsi zostających, *NAYWYŻEJ* utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. Podpisał: *Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow*. 16-go Kwietnia 1837 roku. *Powtóre*, przedstawionej do tego sprawki, w której wyraża, iż Rządzący Senat po rozpatrzeniu sprawy na prośbę Tambowskiej Gubernii Spaskiego powiatu wsi Potmy, Pokas i Swinolupowki, podaną przez Plenipotentę skarbowych włościan Grzegorza Wasiljewa, o oddaniu im we władanie na mocy ich ziemi, z wytraceniem z czynszu, dwóch młynów, w ich posiadłościach znajdujących się, przekonywając się podanemi przez P. Ministra Skarbu przyczynami, podług których w tym czasie nie może być odnowiona obowiązująca moc *NAYWYŻEJ* konfirmowanych przełożeń 11-go Listopada 1797 i 7-go Sierpnia 1801 roku, o oddaniu skarbowym włościanom, bez wszelkiej do skarbu płacy tych czynszowych młynów, które zostają na należących do skarbowych wsi gruntach, zgodnie z opinią tegoż P. Ministra, 8 Października 1836 roku postanowił: młyny na gruntach wsi skarbowych zostające i przez skarb w czynszową dzierżawę oddawane, zostawiwszy jak dotąd w liczbie czynszowych artykułów, skarbowym włościanom na mocy gruntów we władanie nie oddawać. Na przyprowadzenie czego do skutku, prosił o *NAYWYŻEJ* rozstrzygnięcie przez *nayuniższe* przełożenie. (Opubl. p. Rz. Senat 12 Maja 1837 roku.) (G. S.)

— Za *NAYWYŻSZYM* zezwoleniem, od pierwszych dni Maja bieżącego roku, urządza się bieg nowej extra-poczty między Warszawą a Odessą, dla przyśpieszenia pocztowych stosunków Warszawy z Odessą, Berdyczewem, Zytomierzem, Moskwą i Kijowem. (G. H.)

— W Dorpatskim dzienniku *Das Inland*, znajduje się następujący artykuł: „W wielu zagranicznych gazetach czynią uwagę, że Lyon dotąd zupełnie był oszczędzony przez cholęę, i że też nikt tam nie chorował na gryppę, w okolicach grassującej. Opatrzność i Kurlandyą równie zdrowém miastem obdarzyła. Toż samo, co mówią we Francyi o Lyonie, jeżeli zamiast gryppy postawimy inne choroby, można powiedzieć o naszym nadmorskim mieście Windawie. Podczas grassowania cholery, do niey to schronili się mieszkańcy Kurlandyi, którzy się obawali tey epidemii. Wszyscy nasi jeografowie oddają temu miastu pierwszeństwo, pod względem zdrowia mieszkańców. Zapewniają oni, że w Windawie nie tylko nie zбогacił się żaden z lekarzy, lecz, że nikt z nich wyżyć tam z praktyki nie może, gdy tymczasem inne miasta, daleko od Windawy mniejsze, miasteczka nawet, dają dobre utrzymanie nie tylko jednemu, ale częstokroć i dwóm lekarzom. Jakaż więc jest przyczyna tego nieocenionego przymiotu Windawy? Zapewna nie sposób życia mieszkańców nie różniący się od innych miast Kurlandyi, ani bliskość morza, gdyż na témże pobrzeżu położone są inne miasta, które wszakże nie mogą tak zbawienną pochłubić się własnością. Lyon zaś jest miasto nie nadmorskie, położone prawie we środku Francyi. Przyczyną tego jest bezwątpienia więkша lub mniejsza wyniosłość nad powierzchnią morza, odległość od bagien, jezior i t. d., naresztę lasy, góry i składowe części wody i gruntu. Gdy Windawa ma być podług

ря, отдаленность отъ болотъ, озеръ и т. п., лѣса, горы, составныя части воды и почвы. Такъ какъ Виндаву предположено перестроить, по Высочайше утвержденному плану, и значительно распространить и сверхъ того, такъ какъ новый Виндавскій каналъ привлечетъ туда значительнѣйшую часть внутренней торговли той страны, то случайное обстоятельство цѣлебнаго свойства тамошняго воздуха, безъ сомнѣнн, порадуетъ будущиxъ жителей этого города.“ (Сѣв. П.)

Одесса, 14 го Мая.

Изъ Кишинева пишутъ: Бывшіе съ 23-го истекшаго Апрѣля, въ продолженіе пяти дней, проливные дожди, въ мѣстахъ Австрійскихъ владѣній, смежныхъ съ Хотинскимъ уѣздомъ и Подольскою губерніею, произвели сильное разлитіе рѣки Днѣстра. По дошедшимъ слухамъ, извѣстно, что этимъ наводненіемъ снесено одно Австрійское селеніе, съ жителями и всеми ихъ пожитками; доказательствомъ этого служатъ плившія по Днѣстру, съ 25-го по 29-е число Апрѣля, мертвыя тѣла, скотъ, крыши съ избъ, сундуки и тому подобное, но невозможно было ничего спасти, потому что все это несло по срединѣ рѣки и при сильной бурѣ. Жителями с. Хотинскихъ-Атакъ замѣчено пронесенныхъ водою до 25-ти мертвыхъ тѣлъ. (О. В.)

Очаковъ, 5-го Мая.

Десять дней тому назадъ, послѣ частыхъ дождей, верстахъ въ 15 ти выше Очакова, въ городскомъ хуторѣ при Днѣпровскомъ лиманѣ, у Воловой балки, сдѣлался небольшою береговой обвалъ, въ которомъ (среди золы, пережженныхъ частицъ угля и разбитыхъ черепковъ древнихъ амфоръ) открылось значительное число Эллинскихъ тариховъ. Тарихи сии заставляютъ полагать, что на этомъ урочищѣ находилось въ древности Эллинское (вѣроятно малое) селеніе (*κώμη*), подобно Эрмонактору, бывшему некогда при устьѣ рѣки Тираса (нынѣшняго Днѣстра). Судя по близости этого селенія отъ Ольвіи (нынѣшняго села Порутина, отстоявшаго отъ Воловой балки верстъ на 20), должно полагать, что оно было заселено Ольвиполитянами, занимавшимися здѣсь ловомъ рыбы, которая, бывъ выловлена или просолена служила важнѣйшимъ предметомъ отвозной и внутренней торговли съ Скивами и другими кочевыми племенами. Извѣстно, что Понто-Эвксинскіе города, Ольвія и Херсонъ, славились рыбнымъ торгомъ, а Пантикапей, или Воспоръ, получила даже прозваніе много-рыбнаго города (*ὁ ταραχολέως Βόσπερος*).

Найденные тарихи (*ταριχος*), изъ хорошей красной мѣди, представляютъ тщательно отдѣланныхъ рыбокъ, разнаго вида и величины, но какихъ именно, достоверно нельзя опредѣлить. Быть можетъ, онѣ въ маломъ видѣ изображаютъ рыбу антакею, упоминаемую Иродотомъ (кн. IV, 53), или бѣлую-рыбицу, въ большомъ количествѣ плодущуюся въ Черномъ Морѣ.

Тарихи, найденные у Воловой балки, а также попадающіеся въ развалинахъ Ольвіи, составляли родъ малоцѣнной монеты, употребляемой Эллинами въ уплату мелкихъ покупокъ. N. M. (О. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 6-го Іюня.

Его Кор. Высоч. Великій Герцогъ и Ея Выс. Герцогиня Мекленбургъ-Шверинскіе возвратились въ Лудвигслустъ; Кор. Шведскій Генералъ-Лейтенантъ и Государст. Совѣтникъ Графъ Карлъ Левенгелъ, прибылъ изъ Стокгольма. — Отправился: Императорско-Россійскій Генералъ-Маіоръ Князь Илья Долгорукий въ Дрезденъ и Императорско-Россійскій Тайный Совѣтникъ, Чрезвычайный Посланникъ и Полномочный Министръ при Баварскомъ Дворѣ Северинъ въ Лудвигслустъ. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 30-го Мая.

Министерскіе журналы содержать слѣдующее донесеніе изъ Фонтенебло отъ 29-го ч. въ полдень: „Въ субботу въ 10 час. вечера, Гр. Госоновль, отправленный Герцогомъ Броли, прибылъ въ Фонтенебло и тотчасъ представлялся Королю. Онъ доставилъ извѣстіе о путешествіи Принцессы Елены. На всемъ пути, по которому ѣхала сюда Принцесса, народъ обнаружилъ живѣйшую приверженность къ Іюльскій династии. — Вчера по полудни въ 2½ часа, Король въ сопровожденіи Герцога Немурскаго, Принца Жоанвильскаго, Герцога Омальскаго и своихъ Адъютантовъ, дѣлалъ смотръ войскамъ гарнизона. Погода была прекрасная и всѣ жители собрались. Король отвергая всѣ мѣры предосторожности, оставилъ свою стражу за собою и ѣхалъ одинъ сквозъ большія мас-

затвержденного чрезъ НАЙЯСНѢЙШЕГО ПАНА плану преbndowaną i znacznie rozszerzoną, i gdy nadto kanał Windawski ściagnie ku niej znaczniejszą część miejscowego wewnętrznego handlu, przypadkowa więc okoliczność tak zdrowego powietrza, jakie tam ciągle panuje, nie mało powinna cieszyć przyszłych Windawy mieszkańców.“ (P. P.)

Одесса, 14-го Мая.

Z Kiszeniwa donoszą: Wypadłe od dnia 23-go zeszłego Kwietnia, w przeciągu pięciu dni ulewne deszcze, w posiadłościach Austryackich, graniczących z powiatem Chocimskim i Gubernią Podolską, zrzuciły wielki rozlew rzeki Dniestru. Podług doszłych do nas pogłosek wiemy, iż ta powódź zniosła jedną wieś Austryacką, z mieszkańcami i całą ich ruchomością; dowodem tego są płynące Dniestrem, od dnia 25-go do 29-go Kwietnia, ciała utonionych ludzi, bydło, dachy domów, skrzynie i tym podobne rzeczy, nic jednak nie można było uratować, gdyż wszystko to płynęło środkiem rzeki i wśród wielkiej burzy. Mieszkańcy wsi Chocimsk-Atak naliczyli przeniesionych wodą do 25-ciu ciał ludzkich. (G. O.)

Осчаковъ, 5 Мая.

Przed dziesięciu dniami, po częstych deżdżach, o 15-cie wiorst wyżej Oschakowa, w mieskim folwarku przy Dnieprowskiej odnodze, u Wołowej-balki, osunął się nieco brzeg, gdzie potem (w popiołach, przepalonych części węgla i pobitych czerepów starożytnych amfor) znaleziono znaczną ilość Helleniskich tarychów. Tarychi te każą mniemać, iż na tém uroczysku, znajdowała się w starożytności Grecka (zapewna mała) osada (*κώμη*), podobna do wsi Ermonaktos, która była niegdyś przy uściu rzeki Tyru (teraźniejszego Dniestru). Sądząc z bliskości tey osady od Olbii (teraźniejszey wsi Porutina, odległej od Wołowej balki na 20 wiorst), wypada mniemać, że była zamieszkaną przez Olbiopolitanów, zajmujących się tu łowieniem ryb, która uwędzona albo usolona, była ważnym przedmiotem wywozowego i wewnętrznego handlu ze Scytami i innemi koczującymi plemionami. Wiadomo, że miasta Ponto-Euksynskie, Olbia i Cherson, stynęły handlem ryb, a Pantykapea, czyli Bospor, otrzymały nawet nazwanie mnogo-rybnego miasta (*ὁ ταραχολέως Βόσπερος*).

Znalezione tarychi (*ταριχος*) z dobrej są miedzi, mają wyobrażenie staroancie wyrobionych rybek, rozmaitego kształtu i wielkości, ale jakich mianowicie, z pewnością powiedzieć nie można. Może bydz, iż na małą skalę wyobrażają rybę Antakeję, którą Herodot wspomina (ks. IV, 53), albo gatunek łososia w wielkiej ilości w Czarném morzu płodzącego się.

Tarychi, znalezione u Wołowej balki, i nabywane się w rozwalinach Olbii, stanowiły gatunek drobney monety, używaney przez Hellenów do rozplacania się w małych kupnachs. N. M. (G. O.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y A.

Berlin, dnia 6 Czerwca.

J. Kr. Wys. Wielki Xiążę i Jey Wys. Xiężna Ludwika Mекленбург-Шверыньскы powrócili do Lidwigs-lustu; Kr. Szwedzki Jenerał-Porucznik i Radzca Stanu Hrabia Karol Löwenhielm przybył ze Sztokolmu. — Wyjechali: CESARSKO-ROSSYYSKI Jenerał-Major Xiążę Eliasъ Dothoruki do Drezna i CESARSKO-ROSSYYSKI Radzca Tayny Poseł Nadzw. i Minister Pётnomocny przy dworze Bawarskim Sewerin, do Ludwigs-lustu. (A.P.S.Z.)

F R A N C Y A.

Paryż, dnia 30-go Мая.

Dzienniki ministeryalne zawierają następujące doniesienie z Fontainebleau pod d. 29 o południu: „W sobotę o godz. 10 wieczorem, Hr. Haussouville, wysłany przez Xięcia Broglie, przybył do Fontainebleau i natychmiast przyjęty był przez Króla. Przywiozł on wiadomość o podróży Xiężniczki Heleny. Po całej drodze, którą tu Xiężniczka przejeżdżała, lud wynurzał najżywszą przychylność ku dynastyi Lipcowey. — Wczora o pół do 3-ey po południu, Król w towarzystwie Xięcia Némours, Xiążąt Joinville i Aumale i swoich Adjutantów, odbywał przegląd woysk załogi. Pогода była bardzo piękna i cała ludność była w ruchu. Król, mniej waząc wszystkie środki ostrożności, zostawił straż swoją z tyłu i jechał sam jeden przez liczne massy widzów, którzy znak ten zaufania przy-

сы зрителей, которые сей знакъ доверія признали съ восхитительнымъ возгласомъ: „*Да здравствуетъ Король!*“ Въ 6 час. у Короля былъ обѣдъ на 150 особъ, на который приглашены все Штабъ-Офицера гарнизона и національной гвардіи. Также и *Юссуфъ-Бей* прибывшій въ Фонтенебло находился между гостями. Онъ былъ въ Африканскомъ костюмѣ, и имѣлъ на груди офицерскій крестъ Почетнаго Легиона. Потомъ Король со всеми гостями отправился на галерею Гейнриха II, чтобы видѣть опытъ новаго способа освѣщенія, который былъ удаченъ. Въ сей галереѣ завтра будетъ совершаться брачный обрядъ. Король спросилъ почти ослѣпленнаго великолѣпнѣмъ *Юссуфъ-Бей*, какъ ему нравится Фонтенебло? „Превосходно“ отвѣчалъ онъ, „сожалѣю только, что нѣтъ при мнѣ ни одного изъ моихъ сотоварищей, потому, что когда я возвращусь одинъ и буду рассказывать что я здѣсь видѣлъ, мнѣ никто не повѣритъ.“ *Юссуфъ-Бей* прибавилъ, что Арабы все не вѣрятъ рассказамъ молодыхъ людей, и что непременно должно быть старымъ чтобы ихъ увѣрить. „Еслибъ В. Велич. приказали явиться во Францію старикамъ“, сказалъ онъ, „то они произвели бы въ Алжиръ удивленіе къ Вашему могуществу, къ Вашему величію и къ удивительной Вашей образованности, которое бы болѣе содѣйствовало къ усмиренію Регентства, нежели Ваши убійственныя экспедиціи.“ — Герцогъ *Орлеанскій* прошедшую ночь сюда прибылъ. Всѣхъ приглашенныхъ къ празднеству особъ, сегодня сюда ожидаютъ.

— Опервой встрѣчъ Герцога *Орлеанскаго* съ Принцессою *Еленою* въ Шалонѣ ничего неизвѣстно, только слышно, что Герцогъ бесѣдовалъ полтора часа съ своею невѣстою, и возвратился въ Фонтенебло.

— Г. *Персиль* въ Кондомѣ, опять избранъ въ депутаты. Изъ 211 голос. онъ получилъ 194.

— Депеша изъ Бордо отъ 28 ч. (сообщен. въ прош. N-рѣ) дала поводъ *Журналу Иррибарна* къ слѣдующимъ замѣчаніямъ: „Наши надежды къ сожалѣнію не исполняются. Мы полагались на то, что корпусъ *Иррибарна* и подвижная Арагонская національная гвардія, воспрепятствуетъ вступленію Карлистской колонны въ Гуэскъ. Но теперь кажется напротивъ, что дивизія *Иррибарна*, и кавалерія командуемая *Донъ-Диего де Леонъ* (не *Гениномъ* какъ ложно донесено), потерпѣли пораженіе, въ слѣдствіе чего *Донъ-Карлосъ* завладѣлъ Гуэскомъ, и что войска Королевы отступили въ Алмудеваръ на дорогѣ въ Сарагоссу, для ожиданія тамъ подкрѣпленій. Опасеніе, которое внушаетъ намъ эта депеша, еще увеличивается особенно тѣмъ, что изъ командующихъ Генераловъ одинъ раненъ а другой убитъ. По взятіи Гуэска, важнѣйшаго города въ верхней Арагоніи, *Донъ-Карлосъ* сдѣлался владѣтелемъ большей части сей провинціи. Слышно что въ мѣстечкѣ Айерба и во многихъ другихъ городахъ между Якою и Гуэскомъ, жители оставили Королеву и объявили *Донъ-Карлосу*.“ — Депеша изъ Бордо отъ 29 Мая вечер. увѣдомляетъ, что *Буренсъ* 25 ч. съ своими войсками оставилъ Сарагоссу, чтобы соединиться на другой день съ *Иррибареномъ* при Алмудеварѣ. Карлистская экспедиція 26 ч. осаждала Гуэскъ и укрѣплялась тамъ.

31-го Мая.

Извѣстія изъ Фонтенебло, доходятъ до 29-го ч. вечеромъ. Король встрѣтивъ Принцессу на лестницѣ въ замкѣ, представилъ ее Королевы Белгійской, и Принцессамъ, которыя повели ее въ назначенныя ей комнаты. Въ 8 час. Принцесса возвратилась въ залу Королевы и тутъ ей представлены дамы приглашенныя къ брачнымъ празднествамъ. Въ 8½ час. отправились къ ужину, приготовленному на 250 особъ. Король подлѣ себя на правой сторонѣ, посадилъ Принцессу *Елену*, а по лѣвой сторонѣ Королеву Белгійскую, Герцогъ *Орлеанскій* сидѣлъ по правой сторонѣ Принцессы, подлѣ Герцога *Орлеанскаго* сѣла додвѣствующая Великая Герцогиня *Мекленбургская*, Король Белгійскій сидѣлъ подлѣ Королевы Французой, Графиня *Моле* подлѣ Герцога *Омальскаго*, Баронъ *Вертеръ* подлѣ вдовствующей Герцогини *Мекленбургской*, супруга Прусс. Послан., подлѣ Принца *Жоанвилляскаго*. Ближайшія мѣста, при Королевской Фамиліи заняли, Князь *Таллейранъ*, Герцогиня *Дино*, Канцлеръ Франціи, Маршалы, Министры, Президентъ Палаты Депутатовъ и проч. Послѣ стола сожженъ иждивеніемъ города фейерверкъ, а въ 11½ час. все высокіе гости возвратились въ свои комнаты.

— О приданомъ Принцессы *Елены* много говорить и пишутъ. Платье, въ которомъ Принцесса будетъ обручена стоитъ 8,000 фр. Сдѣланныя ей подарки драгоценностями полагаютъ на 700,000 фр. Король, Королева, Принцесса *Аделаида*, Королева Белгійская и Герцогъ *Орлеанскій* поднесли Принцессѣ каждый по полному убору.

жѣли з окrzykiem uniesienia: „*Niech żyje Król!*“ О godzinie 6 był obiad u Króla na 150 osób, na który zaproszeni byli wszyscy Sztab-Oficerowie załogi i gwardyi narodowej. Między gośćmi znajdował się także *Jussuf Bey*, który dniem przed tém przybył do Fontainebleau. Miał on ubior Afrykański, a na piersiach krzyż oficerski Legii honorowej. Po stole, udał się Król ze wszystkimi swojemi gośćmi do galeryi Henryka II, dla widzenia próby metody nowego oświecania, która się zupełnie udała. W galeryi tej, odbywać się będzie jutro uroczystość zaślubienia. Król zapytał, oślepionego prawie okazałością *Jussuf-Beja*, jak się mu Fontainebleau podoba? „Przewybornie“ odpowiedział, „załuję tylko, że nie mam przy sobie kilku moich towarzyszy, gdyż jeśli powrócę i sam jeden będę opowiadał, co tu widziałem, nikt mi nie będzie wierzył.“ *Jussuf-Bey* dodał przytém, że Arabowie opowiadaniom młodych ludzi zgoła nie wierzą, i że koniecznie trzeba bydz starym dla zjednania u nich zaufania. „Jeślibyś W. Kr. Mość starcom kazał przybydz do Francyi“ rzekł on, „tedyby oni zanieśli do Algieru uszanowanie przed Twą potęgą, przed Twą wielkością i przed cudami Twey cywilizacyi, które przyłożyłoby się więcej do uspokojenia Regencyi, aniżeli wszystkie mordercze wyprawy W. Kr. Mości.“ — *Xiążę Orléans* przeszłej nocy tu przybył. Wszystkie na uroczystości ślubne zaproszone osoby, dzisiaj po południu są oczekiwane.

— О первомъ виденіи się *Xięcia Orleańskiego* z *Xiężniczką Heleną* w Chalons nie wiadomo, jak tylko, że *Xiążę Orléans* miał półtorej godziny rozmowy ze swoją narzeczoną i powrócił do Fontainebleau.

— P. *Persil* w Condom nanowo obrany został deputowanym. Ze 211 głosów, otrzymał 194.

— Depesza z Bordeaux pod d. 28 (udziel. w przeszł. numerze), dała powód *Dziennikowi Rozpraw* do następujących uwag: „Nadzieje nasze na nieszczęście nie przychodzą do skutku. Rozumieliśmy, że korpus *Jenerała Irribaren* i ruchoma gwardya narodowa z Arragonii, przeszkodzi weyściu kolumny Karolistowskiej do Huesca. Lecz dopiero zdaje się przeciwnie, że dywizya *Irribarena* i kawalerya, dowodzona przez *Don Diego de Leon*, (nie zaś *Henin*, jak mylnie doniesiono), poniosły porażkę, skutkiem ktorey, *Don Carlos* zajął Huesca, a woyska Królowey cofnęły się do Almudevar na drodze do Saragossy, mając tam oczekiwać posiłków. Obawa, jaką nam daje ta depesza, powiększa się przez brak szczegółów, jeden został raniony a drugi zabity. Posiadanie Huesca, najważniejszego miasta w Wyższej Arragonii, uczyniło już *Don Carlosa* panem większej części tej prowincyi. Słychać, że w miasteczku Ayerbe i wielu innych miastach, leżących między Jacca i Huesca, mieszkańcy usunęli władze Królowey i obwołali *Don Carlosa*.“ — Depesza z Bordeaux pod 29 Maja wieczorem donosi, że *Burens* d. 25 t. m. ze swoim woyskiem opuścił Saragossę, ażeby się połączyć następującego dnia z *Jenerałem Irribaren* pod Almudevar. Wyprawa Karolistowska d. 26 oblegała Huesca i tam się umocowała.

Dnia 31.

Doniesienia z Fontainebleau dochodzą dzisiaj do dnia 29 wiecz. Król, przyjawszy *Xiężniczkę* na schodach zamku, ukazał ją Królowey Belgickiej i *Xiężniczkom*, które towarzyszyły jej do pokojów, przygotowanych na jej przyjęcie. O godz. 8 *Xiężniczka Helena* powróciła do salonu Królowey i tu przedstawiane jej były wszystkie damy, zaproszone na uroczystości ślubne. O pół do 9-tey udano się do stołu, który urządony był na 250 osób. Król z prawey swej strony miał *Xiężniczkę Helenę*, a z lewey Królową Belgicką; *Xiążę Orléans* siedział po prawey stronie *Xiężniczki*, obok *Xięcia Orleańskiego* siedziała Wielka *Xiężna* wdowa *Meklenburska*; Król Belgicki był obok Królowey Francuzów, *Hrabina Molé* przy *Xięciu Aumale*, *Baron Werther* obok Wielkiej *Xiężny* wdowy *Meklenburskiej*, małżonka *Posła Pruskiego* obok *Xięcia Joinville*. Bliższe miejsca przy familii Królewskiej otrzymali potém *Xiążę Talleyrand*, *Xiężna Dino*, *Kanclerz Francyi*, *Marszałkowie*, *Ministrowie*, *Prezydent Izby Deputowanych* i t. d. Po stole, spalony był spianety *fajerwerk*, przygotowany od miasta, i o pół do 12-tey wszyscy powrócili do swych pokojów.

— О wyprawie *Xiężniczki* wiele tu piszą i mówią. Suknie, w których *Xiężniczka* ma bydz przy ślubie, kosztują 8,000 fr. Uczynione jej podarunki w klejnotach wynoszą 700,000 franków. Król, Królowa, *Xiężniczka Adelaïda*, Królowa Belgicka i *Xiążę Orléans*, każdy wręczyli *Xiężniczce* zupełny ubior.

— Г. Тьеръ съ супругою послѣ празднисть отпра-
вится въ Италію, гдѣ пробудеть 6 мѣсяцевъ.

1-го Іюня.

Правительство вчера вечеромъ получило слѣ-
дующую телеграфическую депешу: „*Байонна 30 Мая*.
Карлистское войско 27 ч. оставило Гуэскъ и обра-
тилось въ Барбастро. Христиносы въ тотъ же день
вступили въ Гуэскъ.“ *Нарбонна 31 Мая*. Кавале-
рійскій Офицеръ изъ Рошомора, 29 ч. приблизился
къ нашимъ форпостамъ при Палау и объявилъ имъ,
что 26 Наварскихъ баталіоновъ и 2,000 чел. конни-
цы при сраженіи близъ Тремпъ, взяли у Христино-
совъ, 1,000 чел. и одну батарею, и что Карлисты
осаждали Беневаръ и Монтаньянъ. Извѣстіе сіе тре-
буетъ подтвержденія.“ Последнее въ самомъ дѣлѣ
кажется невѣроятнымъ; ибо если Карлисты 27-го ч.
выступили изъ Гуэска, то они не могли прибыть въ
Барбастро до 28-го ч. вечер., и сраженія 29 ч. не мо-
гли бы говорить въ тотъ же день на Французскихъ
границахъ.— *Приписокъ*. Сей часъ опять получена те-
леграфическая депеша изъ Байонны отъ 31 Мая въ
7 час. вечер., слѣдующаго содержанія: „*Эспартеро*
29 Мая выступилъ изъ Гернани, онъ обратился въ
Пампелону. Карлисты напрасно старались задержать
его при Андоннѣ; почти 100 ч. сдѣлались неспособны-
ми къ битвѣ, но Генералъ *Гурреа* остался. 30 Мая у-
тромъ *Эспартеро* на дальнѣйшемъ пути не встрѣтилъ
сопротивленія. Выступление Карлистовъ изъ Гуэска
не сомнительно. 24-го ч. было важное сраженіе. *Гене-
ралъ Иррибаренъ убитъ* и Полковникъ *Конрадъ* ра-
ненъ. Иностранной легіонъ принималъ главнѣйшее у-
частіе въ битвѣ.“ Кромѣ того изъ Бордо отъ 31 Мая по-
лучена еще телеграфическая депеша, которая под-
тверждаетъ часть вышесказаннаго. *Эспартеро* 29-го
ч. вечеромъ по сильномъ сопротивленіи вступилъ
въ Андоннъ. Изъ сихъ телеграфическихъ записокъ
ничего рѣшительнаго нельзя заключать. Не извѣстно
какой планъ имѣетъ *Донъ-Карлосъ*, хочетъ ли онъ
рѣшительно отправиться въ верхнюю Каталонію и ли
можетъ быть внезапно обратиться къ правой сто-
ронѣ и перейти черезъ Эбро.

— Вчера Прусскій Посланникъ поднесъ Королю въ
Фонтенебло письмо своего Монарха съ увѣдомленіемъ
орожденія Принца у Е. Кор. Высоч. Принца *Ал-
брехта* Прусскаго и свою отзывную грамоту; по окон-
чаніи празднисть отправится онъ въ Берлинъ для
занятія своего поста.

Фонтенебло, 31-го Мая.

Вчера въ 8½ час. вечера, въ галереѣ Гейнриха
II, происходилъ гражданскій актъ обрученія. Ко-
роль и Королевская Фамилія стояли вмѣстѣ въ кон-
цѣ залы, вокругъ большаго, краснымъ бархатомъ по-
крытаго стола. Новоизбранный Канцлеръ Франціи
служилъ какъ чиновникъ Гражданскаго Сословія; при-
сутствовали при немъ Герцогъ *Деказъ*, Великій Ре-
ферендарій, и Г. *Коши*, Архивариусъ Палаты Бел-
гійскій вдовствующую Великую Герцогиню. Одна
только Принцесса *Елена*, была въ бѣломъ платьѣ,
а всѣ прочія дамы въ свѣтлолубомъ. Г. *Паскье*,
прочелъ брачный актъ, который потомъ подписанъ
Королемъ, Великою Герцогинею и Королевою, всѣ-
ми членами Королев. Фамиліи, Гг. *Бартоль* и *Мо-
ле*, Президентами и Вице-Президентами обихъ Па-
латъ, Г-мъ *Брессономъ*, Маршалами *Сультонъ*, *Лобо*,
Жераръ и Княземъ *Таллейраномъ*. Послѣ того, от-
правились въ дворцовую церковь, гдѣ Г. *Коши*, граж-
данскій актъ положилъ въ ризницу, и потомъ обру-
ченіе по Католическому обряду, совершилъ Епи-
скопъ Московскій. Потомъ отправились въ залу Лю-
двика Филиппа, гдѣ Высокая чета получила благо-
словеніе по Реформатскому исповѣданію. Королев-
ская Фамилія возвратилась потомъ въ свои комна-
ты. Герцогъ *Орлеанскій* вѣлъ свою супругу. Меж-
ду политическими особами участвующими въ празд-
ниствахъ, замѣчали Гг. *Тьера*, *Гизо* и *Лафита*, какъ
прежнихъ Министровъ. Послѣдній былъ просто въ
черномъ фракѣ, рѣшительно удаляясь отъ блиста-
тельнаго общества.

Парижъ, 2-го Іюня.

Journal des Débats доноситъ изъ Фонтенебло
отъ 31-го прош. м. Сегодня почти половина особъ,
приглашенныхъ на брачныя праздниства, возврати-
лись въ Парижъ. Изъ Министровъ только Г. *Саль-
ванди* остался здѣсь при Королѣ по дѣламъ службы.
Прибыли сюда сегодня: Генер.-Лейтенантъ *Даррию* съ
супругою, Турецкій Посланникъ съ первымъ изъ
своихъ Секретарей, Графиня *Боанъ*, Генералъ *Мей-
нанде*, Графъ *Гаркуртъ*, Герцогъ и Герцогиня *Тре-
муильскіе*, Генералъ *Сенъ-Сиръ-Нуге*, Генералъ *Гак-
со*, Адмиралъ *Руссенъ*, Генералъ *Шрэнъ* и Гене-
ралъ *Дарве*. Русскаго Посланника Графа *Палена*
также сегодня сюда ожидали; но хирагра задержа-
ла его въ Парижъ. Въ 11 часовъ Королевская Фа-
милія завтракала; столъ приготовленъ былъ на 150

— *P. Thiers* z małżonką, wkrótce po uroczystościach
ślubnych wyjeżdżają do Włoch, gdzie mają zabawić
sześć miesięcy.

Dnia 1-go Czerwca.

Rząd otrzymał wczora wieczoremъ następujące de-
pesze telegraficzne: „*Bayonna 30 Maja*. Wojsko Ka-
rolistowskie d. 27 opuściło Huesca i udało się do Bar-
bastro. Krystyniści tegoż dnia wtargnęli do Huesca.“
Narbonne 31 Maja. Oficer kawaleryi z Rochemo-
re, d. 29 zbliżył się ku naszymъ przednimъ czatomъ pod
Palau i ogłosił im, że 26 Nawarskich batalionów i 2,000
jazdy, w bitwie pod Tremp wzięli Krystynistomъ 1,000
ludzi i jedną baterią, i że Karoliści oblegali Benavare
i Montañana. Wiadomość ta potrzebuje potwierdzenia.“
To ostatnie zdaje się być w rzeczy samej prze-
sadzonymъ; jeśli bowiem d. 27 Karoliści wyszli z Hue-
sca, tedy nie mogli łatwo przed d. 28 wieczoremъ przy-
być do Barbastro, i wiadomości o bitwie d. 29 nie
mogłyby mieć już tegoż samego dnia na granicachъ Fran-
cuzkich. — *Przypisek*. Właśnie znowu otrzymano de-
peszę telegraficzną z Bayenny pod d. 31 Maja o godz.
7 wieczoremъ, w następującemъ brzmieniu: „*Espartero*
d. 29 Maja wyszedł z Hernani i udał się do Pampelo-
ny. Karoliści napróżno usiłowali zatrzymać go pod
Andoain; około 100 ludzi uczyniono niezdolnemi do bo-
ju; lecz Jenerał *Gurrea* pozostał. 30-go Maja rano Je-
nerał *Espartero* postępował dalej bezъ oporu. Wystą-
pienie Karolistów z Huesca jest pewnemъ. Potyczka d.
24 była ważną. Jenerał *Iribaren* zabity, a Półko-
wnik *Conrad* raniony. Legia cudzoziemska naczyn-
niejszy miała udział w bitwie.“ Oprócz tego z Bor-
deaux pod d. 30 Maja, otrzymano jeszcze depeszę te-
legraficzną, która potwierdza część wyżej opisanego.
Espartero d. 29 wieczoremъ, po mocnymъ oporze wszedł
do Andoain. Z telegraficznychъ tychъ doniesień nie
stanowczego wnosić nie można. Nie wiadomo, jaki ma
plan *Don Carlos*, azali on chce stanowczo udać się
do Wyższej Katalonii, lub, może, nagle zwróci się
na prawo i przejdzie Ebro.

— Poseł Pruski podał Królowi w Fontainebleau list
swego Monarchy, donoszący o urodzeniu się syna J. Kr.
Wys. Xięcia *Albrechta* Pruskiego i razem odwotujące go
pismo. Po uroczystościachъ ślubnychъ uda się do Berli-
na, dla zajęcia przeznaczonemu sobie miejsca.

Fontainebleau, 31-go Maja.

Wczora wieczoremъ o pół do 9-tej w galeryi Hen-
ryka II, odbył się aktъ cywilny zaślubienia. Król i fa-
milia Królewska stali razem na końcu sali, około
wielkiego czerwonymъ axamitemъ pokrytego stołu. No-
wo mianowany Kanclerz Francyi spełniał obowiązekъ
Urzędnika stanu cywilnego; asystowali mu Xiąże *De-
cazes*, Wielki Referendarz i P. *Cauchy* Archiwaryusz
Izby Parów. Król prowadził Xiężniczkę *Helengę*, a
Król Belgów Wielką Xiężną wdowę. Xiężniczka *He-
lena* sama tylko jedna była w białymъ ubiorze, wszy-
stkie inne damy miały światło-niebieskie suknie. Pan
Pasquier przeczytał aktъ zaślubienia, który potemъ pod-
pisany był przez Króla, Wielką Xiężną wdowę i Kró-
lowę, przezъ wszystkichъ członkówъ rodziny Królewskiej,
przezъ PP. *Barthe* i *Molé*, przezъ Prezydentów i Vice-
Prezydentów obu Izb, P. *Bresson*, Marszałków *Soult*,
Lobau i *Gérard* i przezъ Xięcia *Talleyranda*. Gdy się
to stało, udano się do kaplicy zamkowej, gdzie Pan
Cauchy złożył w zakrystyi aktъ cywilny, po czemъ doko-
nane było zaślubienie podługъ obrzędu katolickiego przezъ
Biskupa *Meaux*. Potemъ udano się do sali Ludwika Fi-
lipa, gdzie Wysoka para pobłogosławioną została pod-
ługъ wyznania reformowanego. Królewska familia po-
wróciła potemъ do swychъ pokojówъ. Pomiedzy polity-
cznymi osobami na uroczystościachъ ślubnychъ, postrze-
gano PP. *Thiers*, *Guizot* i *Lafitte*, byłychъ Ministrów.
Ostatni był w zwyczajnymъ czarnymъ fraku i bawił się
calkiemъ odosobniony od świetnie ubranego zgromadze-
nia.

Paryż, 2-go Czerwca.

Dziennik Rozpraw donosi z Fontainebleau pod d.
31 z. m.: „Dzisiaj połowa prawie osób, zaproszonych na
uroczystośćъ ślubu, powróciła do Paryża. Z Ministrów
pozostał tylko tu P. *Salvandy*, który znajduje się przy
Królu dla expedyowania interessówъ. Przybyli tu dzi-
sia: Jenerał-Porucznik *Darriule* z małżonką, Poseł Tu-
recki ze swymъ pierwszymъ Sekretarzemъ, Hrabina *Boi-
gnes*, Jenerał *Meynandier*, Hrabia *Harcourt*, Xiąże
i Xiężna *de la Tremouille*, Jenerał *Saint-Cyr-Nugues*,
Jenerał *Haxo*, Admirał *Roussin*, Jenerał *Schramm* i
Jenerał *Durieu*. Posta Rossyjskiego Hrabiego *Pahlen*,
również tu dziś oczekiwano; lecz napastowanie poda-
gryczne zatrzymało go w Paryżu. O godz. 11, rodzina
Królewska była na śniadaniu; stół był urządzony
na 150 osób. Xiąże i Xiężna *Orléans* nie znajdowali

особь; Герцогъ и Герцогиня *Орлеанскіе* не появлялись. Въ 12 часовъ Королевская Фамилія слушала объѣдню въ большой дворцовой церкви. Принцесса *Елена*, какъ Герцогиня *Орлеанская* принимала поздравленія своего дома. Потомъ Герцогъ самъ представилъ ей своихъ Офицеровъ сказавъ слѣдующее: „Вотъ друзья мои; они въ теченіи семи лѣтъ меня не оставляли, были мнѣ вѣрны въ счастья и несчастія. Окажите имъ свое вниманіе, которое я такъ охотно имъ всегда оказываю.“ Потомъ Герцогъ взялъ за руку своего корреспондентъ-Секретаря и подвелъ къ Ея Корол. Высочеству. „Г. *Боамилонъ*“, сказалъ онъ, „меня воспиталъ; я ему обязанъ весьма многими. Онъ долго былъ моимъ учителемъ; рекомендую Вамъ его, какъ стариннаго моего друга.“ Г. *Боамилонъ* былъ обрадованъ благосклоннымъ приемомъ Герцога и Герцогини *Орлеанскихъ*. Наконецъ былъ представленъ Ея Высочеству собственный ея корреспондентъ-Секретарь Г. *Асселинъ*. Въ 2 часа Король и Королевская Фамилія отправились на прогулку въ лѣсъ. Поездъ состоялъ изъ 15 экипажей въ шесть лошадей. Погода была прекрасная. Въ 6 часовъ накрытъ былъ столъ на 180 особь; въ 8 часовъ начался театр.“ (A.P.S.Z.)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 30-го Мая.

Въ тайномъ собраніи совѣта, на которомъ председательствовалъ Король въ Субботу въ Виндзоръ, дано Британскимъ поданнымъ дозволеніе, вступить въ службу Королевы *Кристинъ*, еще на одинъ годъ.

— Въ собраніи происходившемъ третьяго дня по случаю дня рожденія Ея Кор. Велич., которое было чрезвычайно многочисленно, мѣсто Королевы занимала Принцесса *Августина*, а Герцогъ *Кумберландскій* мѣсто Короля.

— Принцесса *Викторія* въ день своего рожденія, получила въ подарокъ отъ Короля прекрасный фортепиано мастера *Бригуды*, который стоитъ 200 гиней. (A.P.S.Z.)

И т а л і я.

Римъ, 25-го Мая.

Третьяго дня вечеромъ умеръ здѣсь Французскій Посланникъ при Папской столицѣ Маркизь *Фай де ла Туръ-Мобуръ* Перъ Франціи, послѣ грудной болѣзни продолжавшейся нѣсколько мѣсяцевъ.

Неаполь, 25-го Мая.

По официальному объявленію, отъ вторичнаго появленія холеры (13 Апрѣля) до 19 Мая, умерло отъ сей болѣзни здѣсь 123 особы. (A.P.S.Z.)

Е г и п т ъ.

Англійскій курьеръ сообщаетъ письмо изъ Александрии отъ 11 Апрѣля, съ слѣдующими извѣстіями: „5-го ч. корабль изъ Константинополя сюда прибылъ, и носится слухъ, что на немъ привезенъ прямой отказъ Порты, на сдѣланныя Пашею предложенія, для мирнаго договора. Говорятъ также, что Паша, въ подобномъ случаѣ намѣренъ собрать Шейковъ и чиновниковъ Государства и съ ихъ согласія хотеть объявить себя независимымъ, подъ предлогомъ, что это есть воля его народа. *Ибрагима-Пашу* ежедневно сюда ожидаютъ. Арсеналь, флотъ, армія, всѣ рѣшительно готовы принять его. Онъ очень строго за всѣмъ наблюдаетъ, и не даетъ пощады если найдеть что нибудь худаго; и потому прибытію его чиновники не радуются. *Ибрагимъ* есть преобразователь изъ школы Ребука, онъ желаетъ скорѣе двинуться на передъ, если это благоразумно и дозволяютъ обстоятельства. Между тѣмъ онъ кажется справедливымъ и снисходительнымъ чѣмъ его отецъ, который мало кажется заботится о томъ, терпитъ ли нужду его народъ, только бы онъ соотвѣтствовалъ его намѣреніямъ.“ (A.P.S.Z.)

Разныя извѣстія.

Соляные и огненные колоды въ Китаѣ.

Г. *Жобартъ* прислалъ изъ Брюсселя въ Парижскую Академію Наукъ весьма любопытный отрывокъ, переведенный изъ записокъ Голландской Миссіи, находившейся въ Китаѣ въ 1666 году. Мы выписываемъ отъ слова до слова этотъ примѣчательный отрывокъ; — онъ, вѣроятно, извѣстенъ весьма немногимъ, потому что подлинникъ, изданный въ Амстердамѣ на Голландскомъ языкѣ въ 1670 году, никогда не былъ переведенъ на языкъ болѣе извѣстный.

„Въ горахъ провинціи Су-коэнъ находятся соляные колоды, изъ которыхъ жители добываютъ значительное количество соли. Существованіе этихъ колодцевъ почитаютъ они для себя великимъ благодѣяніемъ, по той причинѣ, что провинція ихъ лежитъ чрезвычайно далеко отъ моря и имъ стоило бы великихъ трудовъ и издержекъ получать оттуда соль,

О годъ. 12, familia Królewska w wielkiej kaplicy słuchała mszy. Xiężniczka *Helena*, jako Xiężna *Orleańska*, przyjmowała powinszowania swego dworu. Potem Xiąże sam prezentował swoich oficerów przy następujących słowach: „Są to moi przyjaciele; od siedmiu lat nieopuszczali mnie oni, w szczęściu i nieszczęściu pozostali mi wiernymi. Zachowaj dla nich względy, które im zawsze namiętnie okazuję.“ Potem wziął Xiąże swojego Sekretarza korespondencyjnego za rękę i prowadził do Jey Kr. Wys. „Pan *Boismilon*“ rzekł „wychował mnie; bardzo mu wiele jestem obowiązany. Długi czas był on moim nauczycielem, prezentuję go ci, jako najstarszego mego przyjaciela.“ Pan *Boismilon* doznał nayschlebniejszego przyjęcia ze strony Xiężny *Orleańskiej*. Naostatek Jey Kr. Wys. przedstawiony był jeszcze, jako jey własny Sekretarz korespondencyjny P. *Asseline*. O godz. 2 Król i rodzina Królewska odbywali przejażdżkę w gaju. Osiak składał się z 15-tu sześciokonnych pojazdów. Pogoda była nadzwyczaj piękną. O godz. 6 był obiad na 180 osób; o godz. 8 zaczął się teatr.“ (A.P.S.Z.)

БРИТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ.

Лондонъ, дня 30-го Мая.

На згоданні Рады таёнай, котра Крамль мавъ у суботу ў Виндзоръ, падданымъ Ангійскімъ удзелена дазволена, вхадзіць да службы Крамльвай *Крыстыны*, прадэжана яшчэ засталася на рокъ адзін.

— Падчас згоданні, котре было заведзена ў папачу *St. James*, з околечнасці дня ўродзін *J. Kr. Мошці*, а котре надзвычай было лічнае, Крамльвай зноў была рэпрэзентаваная празъ Xiężniczkę *Augustę*, а Крамльвай заступоваў Xiąże *Cumberland*.

— Xiężniczka *Wiktorya* ў дзень свайхъ ўродзін ортрымаваў адъ Крамльвай Імца ў подарунку фортепiano *Broadwooda*, вартуячы 200 гвінеяў. (A.P.S.Z.)

В а о с н ъ.

Рымъ, 25-го Мая.

Завчора вечаемъ умаръ ту Посетъ Французскій пры Стolicy Папечкей *Margrabia Fay de la Tour-Maubourg*, Пар Францыи, по килькомісячнемъ пiersiowymъ cierpieniu.

Неаполь, 25-го Мая.

Подлугъ урѣдowego doniesienia, од часу powtóronego wybuchnienia cholery (13 Kwietnia) до 19 Maja, умаръ на тѣ chorobę 123 osob. (A.P.S.Z.)

Е г и п т ъ.

Courrier Ангійскій удзела лисъ зъ Александрии подъ d. 11 Kwietnia, w którym czytamy następujące wiadomości: „Dnia 5 okręt z Konstantynopola tu przybył i biega pogłoska, iż on przywiózł całkiem odmowną odpowiedź Porty na przełożenia, uczynione przez Baszę, względem układów pokoju. Mówią także, że Basza, jeśliby to był podobny wypadek, chce zwołać zgromadzenie Szeików i urzędników kraju, i za ich zgodą, ogłosić się niepodległym, pod pozorem, że to jest wola narodu. *Ibrahima* Baszy codziennie tu oczekują. Arsenał, flotta, wojsko, wszystko na przyjęcie jego w najlepszym zostaje stanie. Jest on bardzo ścisłym postrzegaczem i nie przepuszcza, jeśli co znajduje złego; dla tego przybycie jego nie bardzo jest przyjemne dla urzędników. *Ibrahim* jest reformatorem ze szkoły *Roebucka*, chce on coraz prędzej posuwać się na przód, ile to jest roztropnem i pozwalają okoliczności. Tymczasem mają go za sprawiedliwszego, aniżeli jego oycę, którego mało to zdaje się obchodzić, azali lud jego cieroi nędzię, byleby tylko zamiarom jego odpowiadał.“ (A.P.S.Z.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Solne i ogniowe studnie w Chinach.

P. *Jaubart* przysłał z *Brukselli* do *Paryskiej Akademii umiejętności* nader ciekawy wyjątek, wytlumaczony z pamiętników *Mi-syi Hollenderskiej*, byłej w *Chinach* w roku 1666. Wypisujemy co do słowa ciekawy ten wyjątek; — który zapewna bardzo niewielu jest wiadomy, dla tego, że autentyk, wydany w *Amsterdamie* w języku *Hollenderskim* w roku 1670, niebył nigdy wytłumaczony na języki znajomsze.

„W górach prowincyi *Su-koen* znajdują się solne studnie, z których mieszkańcy dobywają znaczną ilość soli. Istnienie tych studni poczytują tam dla siebie za wielkie dobrodzieństwo, z tej przyczyny, że ich prowincya położona jest bardzo daleko od morza i kosztowałoby im wiele pracy i wydatków dla otrzymania stamtąd soli, nieodbitcie potrzebnej na codzienne użycie. Uży-

необходимую для ежедневнаго потребленія. Эти полезныя колодцы находятся въ горахъ, верхняя почва которыхъ вовсе не заключаетъ въ себѣ соляныхъ частей и приноситъ обильную жатву. Отверстіе колодцевъ имѣть обыкновенно не больше трехъ или четырехъ палмъ ширины. Ихъ роютъ особеннымъ орудіемъ, похожимъ на человеческую руку съ желѣзными пальцами. Это орудіе отъ собственной тяжести углубляется въ землю; пальцы, посредствомъ особеннаго механизма, сжимаются и захвативъ нѣкоторое количество земли выбрасываютъ ее изъ углубленія. Землю извлекаютъ до тѣхъ поръ пока не отколютъ солянаго грунта и соляной воды.— Последнюю черпаютъ сосудомъ, имѣющимъ внизу не большое отверстие съ клапаномъ, который устроенъ такъ, что по наполненіи сосуда, закрываетъ отверстие и препятствуетъ водѣ изъ него вытекать.— Эту воду ставятъ на огонь; жидкія ея части мало по малу испаряются и на днѣ сосуда образуется самый чистый и прозрачный осадокъ, который вкусомъ гораздо пріятнѣе обыкновенной морской соли. Подобныя же колодцы находятся и въ провинціи Кеи-Хеу-Фу.— Колодецъ, снабжающій солью всю провинцію Йо-гань-фу, былъ нѣкогда открытъ стадомъ овецъ, которыя съ жадностію лизали въ томъ мѣстѣ землю и въ короткое время сдѣлали въ ней значительное углубленіе; это было замѣчено пастухами и въ послѣдствіи подало поводъ къ изобрѣтенію упомянутаго орудія.

Въ провинціи Хен-си, изобилующей каменнымъ углемъ, находится множество огненныхъ колодцевъ. Эти удивительныя колодцы не составляютъ тамъ особенной рѣдкости и приносятъ жителямъ многія выгоды; они пользуются ими между прочимъ для приготовленія себѣ пищи безъ всякихъ издержекъ, что дѣлается слѣдующимъ образомъ: надъ самымъ отверстиемъ колодца устраиваютъ небольшіе очаги, куда ставятъ глиняные и желѣзные сосуды; пища варится въ нихъ очень скоро и хорошо. Огонь этихъ колодцевъ производитъ густое пламя, не имѣющее особеннаго блеска и прозрачности; теплота его весьма ощутительна; но дерево, брошенное на дно колодца, никогда не сгораетъ; по этой причинѣ огонь удобно можно проводить изъ одного мѣста въ другое посредствомъ трубъ изъ толстаго бамбуковаго тростника.“

Мосты на Китаѣ.

Кромѣ обыкновенныхъ мостовъ, ведущихъ чрезъ рѣки и болота, въ Китаѣ есть еще множество такихъ, которые построены между горами черезъ огромныя пропасти. Къ послѣднимъ ведутъ часто большія и искусственныя дороги, высѣченныя въ скалахъ съ большимъ трудомъ и знаніемъ дѣла. Въ гористой провинціи Хенъ-Зи на пространствѣ цѣлыхъ десяти миль представляется почти непрерывный рядъ подобныхъ мостовъ; увѣряютъ, что устройствомъ этого необыкновеннаго сообщенія занималась цѣлая армія, состоявшая изъ нѣсколькихъ сотъ тысячъ человѣкъ (!).— Важнѣйшими матеріалами при подобныхъ постройкахъ служатъ обыкновенно огромныя балки и стропила, соединяющія вершины скалъ и отдѣльныхъ высотъ. Эти балки поддерживаются лѣсами, расположенными вертикально по отлогостямъ горъ. Въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ узкихъ разцеливъ и гдѣ горы раздѣляются пространными и глубокими долинами, мосты какъ будто висятъ надъ безднами и въ нѣкоторыхъ только мѣстахъ упираются на колоссальныя столбы, основанія которыхъ находятся въ самой глубинѣ долинъ. Путешественникъ, проходя по этимъ мостамъ, не можетъ безъ ужаса взглянуть внизъ; для безопасности по обѣимъ сторонамъ находятся желѣзные или деревянные перила; мосты эти по большей части такъ широки, что четыре всадника очень свободно могутъ ѣхать рядомъ.

Въ той же провинціи Хенъ-Зи есть каменный мостъ въ 400 футовъ длиною, построенный въ видѣ огромной арки между двумя высокими горами. Китайцы называютъ его *летузилъ мостомъ*. Долина, чрезъ которую онъ переброшенъ, имѣетъ слишкомъ 825 футовъ глубины; внизу стремится горный ручей, и придаетъ этому дикому мѣсту особенную прелесть.

Между Китайскими висячими мостами одинъ, находящійся въ провинціи Юнь-Нань, особенно примѣчательнъ. Онъ также проведенъ чрезъ глубокую долину, на днѣ которой протекаетъ быстрая рѣка. Говорятъ, что этотъ необыкновенный мостъ построенъ еще въ 65 году нашей эры. Брусья его утверждены на 20 желѣзныхъ цѣпяхъ, прикрѣпленныхъ съ обѣихъ сторонъ къ огромнымъ кольцамъ. Если на этотъ висячій мостъ взойдетъ разомъ много людей, то онъ начинаетъ качаться во всѣ стороны, и чтобы долго выдержать такое колебаніе, не почувствовавъ дурноты и не страшась свергнуться въ пропасть, прохожій долженъ быть весьма крѣпкаго сложенія и имѣть самыя здоровыя нервы. (А. В.)

течныя те студніе znajdują się w górach, których wierzchnia warsta zgoła niezawiera w sobie części solnych, i jest urodzajna. Otwor studni ma zazwyczaj nie więcej nad trzy lub cztery palm szerokości. Kopają je szczególném narzędziem, podobném do ludzkiej ręki z żelaznemi palcami. Narzędzie to własnym ciężarem zagłębia się do ziemi; palce za pośrednictwem szczególnego mechanizmu, ściskają się i objawszy pewną część ziemi, wyrzucają ją z głębi. Ziemia wybiera się do póty, nim nie odkryją gruntu soli i stoney wody.— Tę ostatnią czerpają naczyniem, mającém u dołu mały otwór z klapą, która tak jest urządzona, że po napełnieniu naczynia, zakrywa otwór i nie dozwala wodzie wyciekać.— Wodę tę stawiają na ogień; płynne jej części pomatu parują, a na dnie naczynia tworzy się zupełnie przezroczysty osad, który przyjemniejszy ma smak od zwyczajnej morskiej soli. Podobneż studnie znajdują się i w prowincyi Key-Chou-Fu.— Studnia, opatrująca w sol całą prowincyę Jao-han-fu, była niegdyś odkrytą przez trzodę owiec, które pożądliwie lizały w tém miejscu ziemię, i w krótkim czasie znacznie ją wygłębiły; postrzegli to naprzód pastusi, a w późniejszym czasie wynalezione zostało pomienione narzędzie.

— W prowincyi Chen-si, obfitującej w węgle kamienne, znajduje się mnóstwo ognistych studni. Zdziwiająco te studnie, nie są tu osobliwością, i przynoszą mieszkańcom wiele korzyści; użytkują z nich między innemi, do gotowania sobie pokarmu bez wszelkiego kosztu, co się czyni sposobem następującym: nad samym otworem studni przyrządzają niewielkie ogniska, na których stawiają gliniane i żelazne naczynia; potrawy gotują się w nich bardzo prędko i dobrze. Ogień tych studni, wydaje gęsty płomień, nie mający szczególnego blasku i przezroczystości; gorącość jego bardzo jest znaczna, jednak drzewo, rzucone na dno studni, nigdy niebywa spaloném; z tej to przyczyny ogień ten łatwo można przeprowadzać z jednego miejsca na drugie za pomocą rur z grubey bambusowey trzciny.“

(G. S. P.)

Мосты в Chinach.

Опрócz мостовъ звyczajныхъ, чрезъ рѣки и бѣта проводящихъ, jest jeszcze mnóstwo w Chinach takich, które urządzone są pomiędzy górami przez niezmiernie przepaści. Do tych ostatnichъ prowadzą często wielkie sztuczne drogi, wycięte w skałachъ z wielką pracą i znajomością sztuki. W górzystey prowincyi Chen-Zi, na przestrzeni dziesięciu mil, przedstawia się prawie nieprzerwany ciągъ такихъ мостовъ; powiadają, że około urządzenia tey nadzwyczajnej komunikacyi pracowała cała армія, z kilkukroć stutyściami ludzi złożona (!).— Główniejszymi materyałami w takichъ budowachъ są—belki i krokwie, łączące wierzchołki skał i górъ oddzielnych. Belki te opierają się na rusztowaniachъ, w prostopadłym kierunku urządzonychъ po spadzistościachъ górъ. W miejscachъ, gdzie niema wązkichъ rozpadlin i gdzie góry rozdzielają się obszernemi i głębokimi dolinami, mосты zdają się wisieć nadъ bezdeonemi przepaściami i w niektórychъ tylko miejscachъ opierają się na kolosalnychъ słupachъ, których fundamenta znajdują się w samej głębinі dolin. Podróżny, przechodzącъ przezъ te mосты, nie może bezъ przestrachu spojrzećъ na dół; dla bezpieczeństwa znajdują się zъ obu stronъ żelazne albo drewniane poręcze; mосты te po większej części takъ są szerokie, że czterechъ jeźdźcówъ wygodnie może obokъ jechać.

W teyżе prowincyi Chen-Zi, znajduje się most murowany, mający 400 stop długości, wybudowany w kształcie ogromnego łuku pomiędzy dwiema wyokiemi górami. Chińczycy nazywają go *mostem latającymъ*. Dolina, przezъ którą most ten jest rzucony, ma więcej 825 stop głębokości; na dole wielkimъ pędemъ płynie ruczaj, i nadaje dzikiemu temu miejscu szczególniejszą czarowność.

Міędzy Chińskimi висzącими мостами, jeden znajduje się w prowincyi Jun-Nan, szczególniejszego rodzaju zastanowienia. On także przeprowadzony jest przezъ głęboką dolinę, na dnie której bystra płynie рѣка. Mówią, że nadzwyczajny ten most wybudowany został jeszcze w 65 roku naszej эры. Brusy jego są umocowane na 20 żelaznychъ łańcuchachъ przytwierdzonychъ zъ obu stronъ do ogromnychъ kół. Gdy na ten most wyjdzie razem wiele ludzi, tedy on zaczyna się wahać na wszystkie strony, i gdyby można było przezъ czasъ długi wytrzymać te kołysanie niedoznawszy odurzenia i niegkającъ się zlecieć w przepaść, przechodzący powinienъ być nader mocney budowy ciała i mieć zdrowe nerwy. (G. S. P.)